



DET KONGELIGE
HELSE- OG OMSORGSDEPARTEMENT

Årsregnskap 2017

Ledelseskommmentar til årsregnskapet

Innledning

Helse- og omsorgsdepartementet (HOD) har det overordnede ansvaret for at befolkningen får gode og likeverdige helse- og omsorgstjenester.

HOD er et ordinært statlig forvaltningsorgan som fører regnskap i henhold til kontantprinsippet, slik det fremgår av prinsippnoten til årsregnskapet.

Bekreftelse

Årsregnskapet er avlagt i henhold til bestemmelser om økonomistyring i staten og rundskriv R-115 fra Finansdepartementet. Jeg mener regnskapet gir et dekkende bilde av Helse- og omsorgsdepartementets disponible bevilgninger, regnskapsførte utgifter, inntekter, eiendeler og gjeld.

Vurdering av vesentlige forhold

I 2017 har HOD regnskapsført nær 138,2 mrd. kroner, inkl. belastningsfullmakter og utgifter på kap. 1633, post 01 nettoføringsordningen for merverdiavgift. Utgiftene er i hovedsak knyttet til tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten med om lag 136,2 mrd. kroner, hvorav hoveddelen er finansiering av helseforetakene. De regionale helseforetakene har samlet nedbetalt utlån og driftskreditter med nær netto 5,5 mrd. kroner i 2017. Ved utgangen av 2017 er de samlede utlån og driftskreditter på om lag 17,8 mrd. kroner.

Lønnsutgiftene i HOD er på om lag 209 mill. kroner. I 2017 er det innført ny ordning med at HOD betaler inn pensjonspremie til Statens pensjonskasse. Ved utgangen av 2017 er det 213 årsverk i HOD, om lag samme antall som ved utgangen av 2016. Andre driftsutgifter er på nær 86 mill. kroner i 2017. Hovedårsaken til nedgang i utgiftene fra 2016 er at utgifter for programmer og byråer i EU er ført som tilskudd til utlandet i 2017.

Mellomværende med statskassen utgjorde -8 087 874 kroner pr. 31.12.2017.

Tilleggsopplysning

Helse- og omsorgsdepartementets regnskap revideres av Riksrevisjonen. Som et tillegg til årsregnskapet publiseres revisjonsberetningen, når den foreligger.

Oslo 13. mars 2018

Bjørn-Inge Larsen

Departementsråd

Helse- og omsorgsdepartementet

Prinsippnote til årsregnskapet

Årsregnskapet for Helse- og omsorgsdepartementet er utarbeidet og avlagt etter nærmere retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten (“bestemmelsene”). Årsregnskapet er i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.4 og i Finansdepartementets rundskriv R-115.

Årsregnskapet består av bevilgningsrapporteringen og artskontorrapporteringen.

Oppstillingene er utarbeidet med utgangspunkt i bestemmelsene punkt 3.4.2 – de grunnleggende prinsippene for årsregnskapet:

- Regnskapet følger kalenderåret
- Regnskapet inneholder alle rapporterte utgifter og inntekter for regnskapsåret
- Utgifter og inntekter er ført i regnskapet med brutto beløp
- Regnskapet er utarbeidet i tråd med kontantprinsippet

Oppstillingene av bevilgnings- og artskontorrapportering er utarbeidet etter de samme prinsippene, men gruppert etter ulike kontoplaner. Prinsippene samsvarer med krav i bestemmelsene punkt 3.5 til hvordan virksomhetene skal rapportere til statsregnskapet. Sumlinjen “*Netto rapportert til bevilgningsregnskapet*” er lik i begge oppstillingene.

Virksomheten er tilknyttet statens konsernkontoordning i Norges Bank i henhold til krav i bestemmelsene pkt. 3.7.1. Bruttobudsjetterte virksomheter tilføres ikke likviditet gjennom året, men har en trekkrettighet på sin konsernkonto. Ved årets slutt nullstilles saldoen på den enkelte oppgjørskonto ved overgang til nytt år.

Bevilgningsrapporteringen viser regnskapstall som Helse- og omsorgsdepartementet har rapportert til statsregnskapet. Det stilles opp etter de kapitler og poster i bevilgningsregnskapet som departementet har fullmakt til å disponere. Oppstillingen viser videre beholdninger departementet står oppført med i statens kapitalregnskap i 2016 og i 2017. Kolonnen samlet disponibel tildeling viser for hver kombinasjon av kapittel/post hva departementet har til disposisjon etter fradrag for avgitte tildelingsbrev. Mottatte fullmakter til å belaste en annen virksomhets kapittel/post (belastningsfullmakter) vises ikke i kolonnen for samlet tildeling, men er omtalt i note B til bevilgningsoppstillingen. Avgitte belastningsfullmakter er inkludert i kolonnen for samlet tildeling, men bokføres og rapporteres av virksomheten som har mottatt belastningsfullmakten og vises derfor ikke i kolonnen for regnskap. De avgitte fullmaktene fremkommer i note B til bevilgningsoppstillingen¹. Utgiftene knyttet til mottatte belastningsfullmakter er bokført og rapportert til statsregnskapet, og vises i kolonnen for regnskap.

Artskontorrapporteringen viser regnskapstall som Helse- og omsorgsdepartementet har rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter. Oppstillingen av artskontorrapporteringen har en øvre del som viser hva som er rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter og en nedre del som viser eiendeler og gjeld som inngår i mellomværende med statskassen.

¹ I Stortingsmeldingen Meld. St. 3 Statsregnskapet 2017 fremgår de faktiske overføringene til neste år for hver kombinasjon av kapittel/post.

Det er utarbeidet note 1 til note 9 til artskontorapporteringen. Note 9 viser forskjeller mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen, samt spesifisering av beholdninger departementet står oppført med i statens kapitalregnskap i 2017.

Oppstilling av bevilgningsrapportering

Utgifts- kap.	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling	Regnskap 2017	Merutgift (-) og mindreutgift
0700	Helse- og omsorgsdepartementet	01	Driftsutgifter	A og B	247 185 000	236 410 565	10 774 435
0701	Direktoratet for e-helse	21	Spesielle driftsutgifter	A og B	4 897 000	3 444 034	1 452 966
0701	Direktoratet for e-helse	70	Norsk Helsennett SF	A og B	112 236 000	112 236 000	0
0701	Direktoratet for e-helse	71	Medisinsk kvalitetsregister	A og B	38 556 000	38 556 000	0
0702	Beredskap	21	Spesielle driftsutgifter	A og B	1 341 000	1 016 102	324 898
0703	Internasjonalt samarbeid	21	Spesielle driftsutgifter	A og B	13 043 000	18 389 806	-5 346 806
0703	Internasjonalt samarbeid	71	Internasjonale organisasjoner	A og B	39 311 000	39 172 196	138 804
0714	Folkehelse	21	Spesielle driftsutgifter	A og B	17 120 339	12 196 561	4 923 778
0714	Folkehelse	79	Andre tilskudd	A og B	1 021 000	1 000 000	21 000
0732	Regionale helseforetak	21	Spesielle driftsutgifter	A og B	23 649 000	7 080 180	16 568 820
0732	Regionale helseforetak	70	Særskilte tilskudd	A og B	1 844 941 000	1 844 941 000	0
0732	Regionale helseforetak	71	Kvalitetsbasert finansiering	A og B	528 749 000	528 749 000	0
0732	Regionale helseforetak	72	Basisbevilgn. Helse Sør-Øst RHF	A og B	49 765 572 000	49 765 572 000	0
0732	Regionale helseforetak	73	Basisbevilgn. Helse Vest RHF	A og B	17 564 836 000	17 564 836 000	0
0732	Regionale helseforetak	74	Basisbevilgn. Helse Midt-N RHF	A og B	13 256 477 000	13 256 477 000	0
0732	Regionale helseforetak	75	Basisbevilgn. Helse Nord RHF	A og B	11 878 478 000	11 878 478 000	0
0732	Regionale helseforetak	76	Innsatsstyrt finansiering	A og B	33 686 523 000	33 686 523 000	0
0732	Regionale helseforetak	78	Forskning og nasjonale komp.sentre	A og B	1 145 337 000	1 145 337 000	0

Oppstilling av bevilgningsrapportering

Utgifts- kap.	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling	Regnskap 2017	Merutgift (-) og mindreutgift
0732	Regionale helseforetak	79	Raskere tilbake	A og B	600 513 000	600 513 000	0
0732	Regionale helseforetak	80	Kompensasjon MVA (RHF)		5 152 707 000	5 108 649 683	44 057 317
0732	Regionale helseforetak	81	Protonsenter		75 000 000	0	75 000 000
0732	Regionale helseforetak	82	Investeringslån	A og B	1 636 883 000	1 636 800 000	83 000
0732	Regionale helseforetak	83	Opptreksrenter lån fom. 2008	A og B	28 624 000	28 122 734	501 266
0733	Habilitering og rehabilitering	70	Behandlingsreiser til utlandet	A og B	125 057 000	125 057 000	0
0734	Særskilte tilskudd til psykisk helse og rustiltak	71	Tvungen omsorg for psyk. utv.	A og B	90 012 000	91 283 408	-1 271 408
0734	Særskilte tilskudd til psykisk helse og rustiltak	72	Utviklingsomr. psykisk helsevern og rus	A og B	3 000 000	3 000 000	0
0751	Legemiddeltiltak	21	Spesielle driftsutgifter	A og B	1 542 000	146 507	1 395 493
0761	Omsorgstjeneste	21	Spesielle driftsutgifter	A og B	5 804 000	3 457 262	2 346 739
0762	Primærhelsetjeneste	21	Spesielle driftsutgifter	A og B	10 148 000	6 681 882	3 466 118
0762	Primærhelsetjeneste	50	Samisk Helse	A og B	5 547 000	5 547 000	0
0762	Primærhelsetjeneste	74	Stiftelsen Amatheia	A og B	19 842 000	19 842 000	0
0765	Psykisk helse og rusarbeid	21	Spesielle driftsutgifter	A og B	8 256 000	8 246 460	9 540
0769	Utredningsvirksomhet mv	21	Spesielle driftsutgifter	A og B	9 070 000	7 068 915	2 001 085
0769	Utredningsvirksomhet mv	70	Tilskudd	A og B	1 458 000	850 000	608 000
0770	Tannhelsetjenester	21	Spesielle driftsutgifter	A og B	20 552 000	20 137 860	414 140

Oppstilling av bevilgningsrapportering

Utgifts- kap.	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling	Regnskap 2017	Merutgift (-) og mindreutgift
0780	Forskning	50	Norges forskningsråd mv	A og B	348 207 000	347 207 000	1 000 000
0781	Forsøk og utvikling mv	21	Spesielle driftsutgifter	A og B	11 920 000	10 000 000	1 920 000
0781	Forsøk og utvikling mv	79	Andre tilskudd	A og B	5 567 000	7 050 000	-1 483 000
0021	Statsrådet	01	Driftsutgifter	B		1 249 191	
0118	Nordområdetiltak mv	01	Driftsutgifter	B		2 273 932	
0118	Nordområdetiltak mv	70	Nordområdetiltak -Russland	B		16 949 826	
0164	Fred, forsoning og demokrati	73	Andre ODA- OSSE-land	B		1 846 635	
0471	Statens erstatningsansvar mv	71	Erstatningsansvar mv.			1 100 000	
1633	Nettoordning MVA i staten	01	Driftsutgifter			3 810 161	
<i>Sum utgiftsført</i>					138 328 981 339	138 197 304 899	
Inntekts- kap	Kapittelnavn	Post	Posttekst		Samlet tildeling	Regnskap 2017	Merinntekt og mindreinntekt (-)
3703	Internasjonalt samarbeid	02	Diverse inntekter		2 000 000	7 823 579	5 823 579
3732	Regionale helseforetak	80	Renter på investeringslån		294 812 000	294 812 450	450
3732	Regionale helseforetak	85	Avdrag på inv. lån fom. 2008		447 982 000	447 981 551	-449
3732	Regionale helseforetak	86	Driftskreditter		5 970 000 000	5 970 000 000	0
3732	Regionale helseforetak	90	Avdrag på inv.lån fom. 2008		704 425 000	704 424 774	-226
5309	Tilfeldige inntekter	29	Ymse		0	31 559 782	
5605	Renter av statens kont.beholdn	84	Av driftskreditt til statsbedrifter		0	18 427 284	

Oppstilling av bevilgningsrapportering

Inntekts- kap	Kapittelnavn	Post	Posttekst		Samlet tildeling	Regnskap 2017	Merinntekt og mindreinntekt (-)
5631	Aksjer i AS Vinmonopolet	85	Statens overskuddsandel		74 800 000	74 783 863	-16 137
5631	Aksjer i AS Vinmonopolet	86	Utbytte		2 000	2 500	500
5700	Folketrygdens inntekter	72	Arbeidsgiveravgift			25 728 024	
<i>Sum inntektsført</i>					7 494 021 000	7 575 543 807	
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet						130 621 761 092	
Kapitalkontoer							
60077001	Norges Bank KK /innbetalinger					7 534 694 901	
60077002	Norges Bank KK/utbetalinger					-138 156 542 264	
707001	Endring i mellomværende med statskassen					86 271	
<i>Sum rapportert</i>						0	
Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet 31.12.							
Konto	Tekst				2017	2016	Endring
6260	Aksjer				101 940	101 940	0
6270	Kapital i statsforetak/selskap med begrenset ansvar				5 200 000	5 200 000	0
6330	Utlån til statsforetak/RHF'er				17 778 360 832	17 265 844 423	512 516 409
6331	Driftskredittramme				26 000 000	5 996 000 000	-5 970 000 000
707001	Mellomværende med statskassen				-8 087 874	-8 174 145	86 271

Note A Forklaring av samlet tildeling utgifter

Kapittel	Post	Overført fra i fjor	Årets tildelinger	Samlet tildeling*=-
0700	01	10 505 000	236 680 000	247 185 000
0701	21	9 879 000	-4 982 000	4 897 000
0701	70	0	112 236 000	112 236 000
0701	71	0	38 556 000	38 556 000
0702	21	1 495 000	-154 000	1 341 000
0703	21	0	13 043 000	13 043 000
0703	71	0	39 311 000	39 311 000
0714	21	17 245 000	-124 661	17 120 339
0714	79	2 662 000	-1 641 000	1 021 000
0732	21	7 763 000	15 886 000	23 649 000
0732	70	0	1 844 941 000	1 844 941 000
0732	71	0	528 749 000	528 749 000
0732	72	0	49 765 572 000	49 765 572 000
0732	73	0	17 564 836 000	17 564 836 000
0732	74	0	13 256 477 000	13 256 477 000
0732	75	0	11 878 478 000	11 878 478 000
0732	76	0	33 686 523 000	33 686 523 000
0732	78	0	1 145 337 000	1 145 337 000
0732	79	0	600 513 000	600 513 000
0732	80	0	5 152 707 000	5 152 707 000
0732	81	0	75 000 000	75 000 000
0732	82	0	1 636 883 000	1 636 883 000
0732	83	0	28 624 000	28 624 000
0733	70	0	125 057 000	125 057 000
0734	71	0	90 012 000	90 012 000

Kapittel	Post	Overført fra i fjor	Årets tildelinger	Samlet tildeling*)
0734	72	0	3 000 000	3 000 000
0751	21	3 597 000	-2 055 000	1 542 000
0761	21	6 906 000	-1 102 000	5 804 000
0762	21	35 903 000	-25 755 000	10 148 000
0762	50	0	5 547 000	5 547 000
0762	74	0	19 842 000	19 842 000
0765	21	13 347 000	-5 091 000	8 256 000
0769	21	722 000	8 348 000	9 070 000
0769	70	0	1 458 000	1 458 000
0770	21	0	20 552 000	20 552 000
0780	50	0	348 207 000	348 207 000
0781	21	4 315 000	7 605 000	11 920 000
0781	79	0	5 567 000	5 567 000

*) Samlet tildeling viser bevilgninger departementet har hatt til disposisjon per post, etter fradrag for midler som er tildelt ved tildelingsbrev i 2017.

Note B Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år

Kapittel og post	Stikkord	Merutgift(-)/ mindre utgift	Utgiftsført av andre i hht avgitte belastningsfullmakter (-)	Merutgift (-)/ mindreutgift etter avgitte belastningsfullmakter	Merinntekter / mindreinntekter (-) iht merinntektsfullmakt	Innsparinger	Sum grunnlag for overføring	Maks. overførbart beløp *)	Mulig overførbart beløp beregnet av virksomheten
070001		10 774 435		10 774 435			10 774 435	11 834 000	10 774 435
070121	kan overføres	1 452 966		1 452 966			1 452 966	598 357 000	1 452 966
070170		0		0			0	Uaktuell	0
070171		0		0			0	Uaktuell	0
070221	kan overføres, kan nyttes under post 70	324 898		324 898			324 898	49 370 000	324 898
070321	kan overføres	-5 346 806		-5 346 806	5 823 579		476 773	85 029 000	476 773
070371		138 804		138 804			138 804	Uaktuell	0
071421	kan overføres, kan nyttes under postene 70, 74 og 79	4 923 778	3 800 000	1 123 778			1 123 778	313 121 000	1 123 778
071479	kan overføres, kan nyttes under post 21	21 000		21 000			21 000	124 726 000	21 000
073221	kan overføres	16 568 820		16 568 820			16 568 820	31 289 000	16 568 820
073270	kan overføres, kan nyttes under postene 72, 73, 74 og 75	0		0			0	2 646 484 000	0
073271	kan overføres	0		0			0	1 048 215 000	0
073272	kan overføres	0		0			0	101 354 026 000	0

Kapittel og post	Stikkord	Merutgift(-)/ mindre utgift	Utgiftsført av andre i hht avgitte belastningsfullmakter (-)	Merutgift (-)/ mindreutgift etter avgitte belastningsfullmakter	Merinntekter / mindreinntekter (-) iht merinntektsfullmakt	Innsparinger	Sum grunnlag for overføring	Maks. overførbart beløp *)	Mulig overførbart beløp beregnet av virksomheten
073273	kan overføres	0		0			0	35 775 067 000	0
073274	kan overføres	0		0			0	27 024 920 000	0
073275	kan overføres	0		0			0	24 164 785 000	0
073276	overslagsbevilgning	0		0			0	Uaktuell	
073278	kan overføres	0		0			0	2 268 736 000	0
073279	kan overføres	0		0			0	1 184 670 000	0
073280	overslagsbevilgning	44 057 317		44 057 317			44 057 317	Uaktuell	0
073281	kan overføres	75 000 000		75 000 000			75 000 000	75 000 000	75 000 000
073282	kan overføres	83 000		83 000			83 000	2 866 875 000	83 000
073283	overslagsbevilgning	501 266		501 266			501 266	Uaktuell	0
073370		0		0			0	Uaktuell	0
073471		-1 271 408		-1 271 408			-1 271 408	Uaktuell	0
073472		0		0			0	Uaktuell	0
075121	kan overføres	1 395 493		1 395 493			1 395 493	20 166 000	1 395 493
076121	kan nyttes under post 79	2 346 739		2 346 739			2 346 739	6 444 000	2 346 739
076221	kan nyttes under post 70	3 466 118		3 466 118			3 466 118	184 091 000	3 466 118
076250		0		0			0	Uaktuell	0

Kapittel og post	Stikkord	Merutgift(-)/ mindre utgift	Utgiftsført av andre i hht avgitte belastningsfullmakter (-)	Merutgift (-)/ mindreutgift etter avgitte belastningsfullmakter	Merinntekter / mindreinntekter (-) iht merinntektsfullmakt	Innsparinger	Sum grunnlag for overføring	Maks. overførbart beløp *)	Mulig overførbart beløp beregnet av virksomheten
076274		0		0			0	Uaktuell	0
076521	kan overføres, kan nyttes under post 72	9 540		9 540			9 540	250 655 000	9 540
076921	kan nyttes under post 70	2 001 085		2 001 085			2 001 085	1 079 000	1 079 000
076970	kan nyttes under post 21	608 000		608 000			608 000	Uaktuell	0
077021	kan nyttes under post 70	414 140		414 140			414 140	1 474 000	414 140
078050		1 000 000		1 000 000			1 000 000	Uaktuell	0
078121	kan nyttes under post 79	1 920 000		1 920 000		1 483 000	437 000	158 214 000	437 000
078179	kan nyttes under post 21	-1 483 000		-1 483 000			-1 483 000	Uaktuell	0

*) Dette er samlet maksimalt overførbart beløp på posten.

Forklaring til merforbruk på:

070321: Merinntektsfullmakt (3703-02)

078179: Merforbruket dekkes i sin helhet inn ved innsparing på post 21, jfr. stikkord på post 21.

Helse og omsorgsdepartementet har mottatt belastningsfullmakter for:

Kapittel og post	Fullmakt gitt av	Fullmaktsbeløp
0021-01	Statsministerens kontor	1 300 000
0118-01	Utenriksdepartementet	19 223 758
0118-70		
0164-73		

Oppstilling av artskontorrapporteringen 31.12.2017

	Note	2017	2016
Driftsinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetalinger fra tilskudd og overføringer	1	7 823 579	1 236 424
Salgs- og leieinnbetalinger	1	680	7 662
<i>Sum innbetalinger fra drift</i>	1	7 824 259	1 244 086
Driftsutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetalinger til lønn	2	209 140 000	176 769 101
Andre utbetalinger til drift	3	85 662 659	156 883 708
<i>Sum utbetalinger til drift</i>		294 802 659	333 652 809
Netto rapporterte driftsutgifter		286 978 401	332 408 723
Investerings- og finansinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utlån og driftskreditter til RHF'ene	4 og 9	5 970 000 000	200 000 000
<i>Sum investerings- og finansinntekter</i>		5 970 000 000	200 000 000
Investerings- og finansutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utlån og driftskreditter til RHF'ene	4 og 9	512 516 409	240 203 503
Utbetaling av finansutgifter	5	0	292
Utbetaling til investeringer	6	868 682	1 138 200
<i>Sum investerings- og finansutgifter</i>		513 385 091	241 341 995
Netto rapporterte investerings- og finansinntekter		5 456 614 909	-41 341 995

	Note	2017	2016
Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten			
Innbetaling av skatter, avgifter, gebyrer m.m.	7	419 314 620	404 811 389
<i>Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten</i>		419 314 620	404 811 389
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten			
Utbetalinger av tilskudd og stønader	8	136 232 901 343	131 085 599 739
<i>Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten</i>		136 232 901 343	131 085 599 739
Inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler			
Gruppelivsforsikring konto 1985 (ref. kap. 5309, inntekt)		271 259	274 576
Arbeidsgiveravgift konto 1986 (ref. kap. 5700, inntekt)		25 728 024	21 736 420
Nettoføringsordning for merverdiavgift konto 1987 (ref. kap. 1633, utgift)		-3 810 161	-3 972 483
<i>Sum nettorapporterte inntekter på felleskapitler</i>		22 189 122	18 038 513
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet		130 621 761 092	131 036 500 555
Oversikt over mellomværende med statskassen			
Eiendeler og gjeld		2017	2016
Fordringer		21 900	48 292
Skyldig skattetrekk		-8 018 226	-8 244 646
Annen gjeld		-91 548	22 210
<i>Sum mellomværende med statskassen</i>	9	-8 087 874	-8 174 145

Note 1 Innbetalinger fra drift

	2017	2016
<i>Innbetalinger fra tilskudd og overføringer</i>		
Tilskudd fra andre departement	1 846 635	1 236 424
Andre tilskudd og overføringer	5 976 944	0
Sum innbetalinger fra tilskudd og overføringer	7 823 579	1 236 424
<i>Salgs- og leieinnbetalinger</i>		
Diverse tilfeldige inntekter	680	7 662
Sum salgs- og leieinnbetalinger	680	7 662
Sum innbetalinger fra drift	7 824 259	1 244 086

Note 2 Utbetalinger til lønn

	2017	2016
Lønn	163 669 705	154 779 545
Arbeidsgiveravgift	25 728 024	21 736 420
Pensjonsutgifter*	18 487 542	0
Sykepenger og andre refusjoner (-)	-4 676 896	-4 816 621
Andre ytelser	5 931 624	5 069 757
Sum utbetalinger til lønn	209 140 000	176 769 101
Antall årsverk:	213	214

*) Fra og med januar 2017 har Helse- og omsorgsdepartementet betalt pensjonspremie til SPK. Arbeidsgivers andel av pensjonspremien er 12 % i 2017, jf. rundskriv R-118.

Note 3 Andre utbetalinger til drift

	2017	2016
Husleie	27 031 762	27 019 748
Vedlikehold og ombygging av leide lokaler	18 175	236 671
Andre utgifter til drift av eiendom og lokaler	295 556	985 849
Reparasjon og vedlikehold av maskiner, utstyr mv.	119 618	108 796
Leie av maskiner, inventar og lignende	2 686 461	2 792 796
Kjøp av fremmede tjenester	25 307 612	34 418 896
Reiser og diett	9 491 334	9 111 643
Kontingenter til internasjonale organisasjoner mm*)	6 099 165	69 978 470
Øvrige driftsutgifter	14 612 975	12 230 839
Sum andre utbetalinger til drift	85 662 659	156 883 708

*) I 2017 er utgifter for programmer og byråer i EU med 35,6 mill. kroner ført som tilskudd til utlandet, jf. note 8.

Note 4 Utlån og driftskreditter til RHF'ene*)

Utlån	2017	2016
Helse Sør-Øst RHF	177 767 074	-143 531 151
Helse Vest RHF	151 854 889	160 377 564
Helse Midt-Norge RHF	-244 147 860	-244 147 860
Helse Nord RHF	427 042 306	467 504 950
Sum utlån til RHF'ene	512 516 409	240 203 504
Driftskredittrammer		
Helse Sør-Øst RHF	-3 218 000 000	-107 000 000
Helse Vest RHF	-1 128 000 000	-38 000 000
Helse Midt-Norge RHF	-854 000 000	-29 000 000
Helse Nord RHF	-770 000 000	-26 000 000
Sum driftskredittrammer til RHF'ene	-5 970 000 000	-200 000 000
Sum endring utlån og driftskredittrammer i RHF'ene	-5 457 483 591	40 203 504

*) Beløp med negativt fortegn er inntekter

Note 5 Finansutgifter

	2017	2016
<i>Utbetaling av finansutgifter</i>		
Renteutgifter	0	292
Sum	0	292

Note 6 Utbetaling til investeringer

	2017	2016
Utbetaling til investeringer		
Immaterielle eiendeler og lignende	34 104	142 973
Driftsløsøre, inventar, verktøy og lignende	834 578	995 227
Sum	868 682	1 138 200

Note 7 Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten

	2017	2016
Renteinntekter til statskassen fra RHF'ene	313 239 734	346 277 640
Utbytte (AS Vinmonopolet)	74 786 363	58 533 750
Tilfeldige og andre inntekter	31 288 523	0
Sum	419 314 620	404 811 389

Note 8 Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten

	2017	2016
Overføringer til andre statlige regnskaper	347 207 000	342 057 000
Tilskudd til kommuner	11 695 000	405 000
Tilskudd til ikke-finansielle foretak	119 721 438	111 116 518
Tilskudd til ideelle organisasjoner	42 700 936	41 141 357
Tilskudd til statsforvaltningen inkl. RHF'ene	135 673 998 715	130 588 980 246
Tilskudd til utlandet	37 578 255	1 899 618
Sum	136 232 901 343	131 085 599 739

Note 9 Sammenheng mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen

Del A Forskjellen mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen

	31.12.2017 Spesifisering av <u>bokført</u> avregning med statskassen	31.12.2017 Spesifisering av <u>rapportert</u> mellomværende med statskassen	Forskjell
Finansielle anleggsmidler			
Investeringer i aksjer og andeler	5 301 940	0	5 301 940
Utlån og driftskreditter til RHF'ene	17 804 360 833	0	17 804 360 833
<i>Sum</i>	17 809 662 773	0	17 809 662 773
Omløpsmidler			
Andre fordringer	21 900	21 900	0
<i>Sum</i>	21 900	21 900	0
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld*)	-13 642 730 763	0	-13 642 730 763
Skyldig skattetrekk	-8 018 226	-8 018 226	0
Annen kortsiktig gjeld	-91 548	-91 548	0
<i>Sum</i>	-13 650 840 538	-8 109 774	-13 642 730 763
Sum	4 158 844 135	-8 087 874	4 166 932 010

*) Det alt vesentlige er knyttet til tilskuddsutbetalinger til RHF'ene i januar 2018 samt betaling til Statsbygg for husleieutgifter 1. kvartal 2018.

Del B Spesifisering av investeringer i aksjer, selskapsandeler og utlån mv

	Balanseført verdi i regnskap i 2017
<i>Aksjer*)</i>	
AS Vinmonopolet	50 000
NIOM AS	51 940
<i>Balanseført verdi 31.12.2017</i>	<i>101 940</i>
<i>Kapital i statsforetak/selskap med begrenset ansvar mv.</i>	
Innskudd i helseforetak	5 100 000
Innskudd i Norsk Helsenett SF	100 000
<i>Balanseført verdi 31.12.2017</i>	<i>5 200 000</i>
<i>Utlån til statsforetak under HOD</i>	-
Helse Sør-Øst RHF	8 718 714 640
Helse Vest RHF	2 686 811 431
Helse Midt-Norge RHF	2 786 259 041
Helse Nord RHF	3 586 575 721
<i>Balanseført verdi 31.12.2017</i>	<i>17 778 360 833</i>
<i>Driftskredittrammer</i>	
Helse Sør-Øst RHF	14 000 000
Helse Vest RHF	5 000 000
Helse Midt-Norge RHF	4 000 000
Helse Nord RHF	3 000 000
<i>Balanseført verdi 31.12.2017</i>	<i>26 000 000</i>
<i>Sum Finansielle anleggsmidler</i>	<i>17 809 662 773</i>

*) Nærmere spesifisering av pålydende aksjekapital for departementets andel og samlet aksjekapital i selskapene fremgår av Meld. St. 3 - Statsregnskapet 2017.



HELSE- OG OMSORGSDEPARTEMENTET
Org. nr.: 983887406

Riksrevisjonens beretning

Til Helse- og omsorgsdepartementet

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Riksrevisjonen har revidert Helse- og omsorgsdepartementets årsregnskap for 2017. Årsregnskapet består av ledelseskommentarer og oppstilling av bevilgnings- og artskontorrapportering, inklusiv noter til årsregnskapet for regnskapsåret avsluttet per 31. desember 2017.

Bevilgnings- og artskontorrapporteringen viser at 130 621 761 092 kroner er rapportert netto til bevilgningsregnskapet.

Etter Riksrevisjonens mening gir Helse- og omsorgsdepartementets årsregnskap et dekkende bilde av virksomhetens disponible bevilgninger, inntekter og utgifter i 2017 og mellomværende med statskassen per 31. desember 2017, i samsvar med regelverk for statlig økonomistyring.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med *lov om Riksrevisjonen, instruks om Riksrevisjonens virksomhet* og internasjonale standarder for offentlig revisjon (ISSAI 1000–2999). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet under «Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet». Vi er uavhengige av virksomheten slik det kreves i lov og instruks om Riksrevisjonen og de etiske kravene i ISSAI 30 fra International Organization of Supreme Audit Institutions (INTOSAI's etikkregler), og vi har overholdt de øvrige etiske forpliktelsene våre i samsvar med disse kravene og INTOSAI's etikkregler. Etter vår oppfatning er revisjonsbevisene vi har innhentet tilstrekkelige og hensiktsmessige som grunnlag for vår konklusjon.

Ledelsens ansvar for årsregnskapet

Ledelsen er ansvarlig for å utarbeide et årsregnskap som gir et dekkende bilde i samsvar med regelverk for økonomistyring i staten. Ledelsen er også ansvarlig for å etablere den interne kontrollen som den mener er nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Ledelsen har det overordnede ansvaret for at virksomheten rapporterer relevant og pålitelig resultat- og regnskapsinformasjon og har forsvarlig internkontroll.

Riksrevisjonens oppgaver og plikter

Målet med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som gir uttrykk for Riksrevisjonens konklusjon. Betryggende sikkerhet er et høyt sikkerhetsnivå, men det er ingen garanti for at en revisjon som er utført i samsvar med *lov om Riksrevisjonen, instruks om Riksrevisjonens virksomhet* og internasjonale standarder for offentlig revisjon (ISSAI 1000–2999), alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir ansett som vesentlig dersom den, enkeltvis eller samlet, med rimelighet kan forventes å påvirke de beslutningene brukere treffer på grunnlag av årsregnskapet.

Vi utøver profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen, i samsvar med *lov om Riksrevisjonen, instruks om Riksrevisjonens virksomhet* og ISSAI 1000–2999.

Vi identifiserer og anslår risikoene for vesentlig feilinformasjon i årsregnskapet, enten den skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Videre utformer og gjennomfører vi revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer og innhenter tilstrekkelig og hensiktsmessig revisjonsbevis som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon ikke blir avdekket, er høyere for feilinformasjon som skyldes misligheter, enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil. Grunnen til det er at misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, feilpresentasjoner eller overstyring av intern kontroll.

Vi gjør også følgende:

- opparbeider oss en forståelse av den interne kontrollen som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige ut fra omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om hvor effektiv virksomhetens interne kontroll er
- evaluerer om regnskapsprinsippene som er brukt, er hensiktsmessige, og om tilhørende opplysninger som er utarbeidet av ledelsen, er rimelige
- evaluerer den totale presentasjonen, strukturen og innholdet i årsregnskapet, inkludert tilleggsopplysningene
- evaluerer om årsregnskapet representerer de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et dekkende bilde

Vi kommuniserer med ledelsen blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og når revisjonsarbeidet skal utføres. Vi vil også ta opp forhold av betydning som er avdekket i løpet av revisjonen, for eksempel svakheter av betydning i den interne kontrollen.

Når det gjelder forholdene som vi tar opp med ledelsen tar vi standpunkt til hvilke som er av størst betydning ved revisjonen av årsregnskapet, og avgjør om disse skal regnes som sentrale forhold ved revisjonen. De beskrives i så fall i et eget avsnitt i revisjonsberetningen, med mindre lov eller forskrift hindrer offentliggjøring. Forholdene omtales ikke i beretningen hvis Riksrevisjonen beslutter at det er rimelig å forvente at de negative konsekvensene av en slik offentliggjøring vil være større enn offentlighetens interesse av at saken blir omtalt. Dette vil bare være aktuelt i ytterst sjeldne tilfeller.

Dersom vi gjennom revisjonen av årsregnskapet får indikasjoner på vesentlige brudd på administrative regelverk for økonomistyring, gjennomfører vi utvalgte revisjonshandlinger for å kunne uttale oss om hvorvidt det er vesentlige brudd på slike regelverk.

Uttalelse om øvrige forhold

Konklusjon knyttet til administrative regelverk for økonomistyring

Vi uttaler oss med moderat sikkerhet om hvorvidt vi er kjent med forhold som tilsier at virksomheten har disponert bevilgningene på en måte som i vesentlig grad strider mot administrative regelverk for økonomistyring. Uttalelsen bygger på ISSAI 4000-serien for etterlevelsesrevisjon. Moderat sikkerhet for uttalelsen oppnår vi gjennom revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi finner nødvendige.

Riksrevisjonen har også gjennomført en etterlevelsesrevisjon med betryggende sikkerhet: «Revisjonsrapport for 2017 om Helse- og omsorgsdepartementets og Helsedirektoratets tilskuddsforvaltning».

Utover de forholdene som er beskrevet i etterlevelsrapporten over, er vi – basert på revisjonen av årsregnskapet og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendige i henhold til ISSAI 4000-serien – ikke kjent med forhold som tilsier at virksomheten har disponert bevilgningene på en måte som strider mot administrative regelverk for økonomistyring.

Oslo; 30.04.2018

Etter fullmakt

Tora Struve Jarlsby
ekspedisjonssjef

Ola Hollum
avdelingsdirektør

Dokumentet er ekspedert digitalt og har derfor ingen håndskreven signatur